

УДК 81'276

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/33.215869>**Ксенія ТАРАНЕНКО,***orcid.org/0000-0001-6518-0426**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарної підготовки, філософії
та митної ідентифікації культурних цінностей
Університету митної справи та фінансів
(Дніпро, Україна) xtaranenko@gmail.com*

ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Стаття присвячена актуальному напрямку сучасних гуманітарних досліджень – еколінгвістиці, що спрямована на розгляд мови як складової частини системи взаємного існування людини, суспільства і природи. Мета роботи – вивчення стану наукової розбудови проблеми екологічної медіакомунікації, визначення принципів екологічності чи неекологічності мови медіа через аналіз мови засобів масової комунікації під час епідемії COVID-19. У результаті дослідження систематизовано наукові доробки зарубіжних та вітчизняних лінгвістів з питань екологічності комунікативної взаємодії в усіх сферах життєдіяльності людини, а особливо екологічній спрямованості медіа. Екологічна комунікація розуміється як спілкування, що не завдає шкідливого впливу на здоров'я загалом, не зачіпає не лише фізично, а й не вчиняє насильницьких дій щодо емоційної, когнітивної, поведінкової та комунікативної сфер особистості. Тобто будь-які вербальні чи невербальні засоби, стратегії чи тактики комунікативної взаємодії медіа, що суперечать комунікативно-прагматичним та етико-мовленнєвим нормам та негативно впливають на психічне здоров'я людини, можуть бути кваліфіковані як неекологічні. За цими критеріями екологічності та неекологічності комунікації здійснено аналіз мови українських медіа під час епідемії COVID-19. Доведено, що комунікативні тактики залякування, спекулювання почуттям провини, використання провокативних та неінформативних заголовків, вживання дисфемізмів, пейоративних виразів, лозунгових слів, маніпулятивних технік та негативних емоційно-експресивних одиниць спричиняють «екологічну катастрофу» в інформаційному середовищі. Проведений аналіз дасть змогу розширити наукове знання про екологію мови, критерії екологічного спілкування, принципи діяльності екологічних медіа та випадки порушення комунікативної взаємодії.

Ключові слова: екоконтроль, еколінгвістика, комунікація, медіа, метод одного інформаційного дня, пандемія, принципи екологічності.

Kseniia TARANENKO,*orcid.org/0000-0001-6518-0426**Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Humanitarian Preparation,
Philosophy and Customs Identification of Cultural Values
University of Customs and Finance
(Dnipro, Ukraine) xtaranenko@gmail.com*

PRINCIPLES OF ENVIRONMENTAL MEDIA COMMUNICATION DURING THE PANDEMIC

The article is devoted to the current direction of modern humanities research – ecolinguistics, which aims to consider language as part of the system of mutual existence of man, society and nature. The purpose of the work is to study the state of scientific development of the problem of ecological media communication, to determine the principles of ecological or non-ecological language of the media through the analysis of the language of mass media during the COVID-19 epidemic. The scientific works of foreign and domestic linguists on the issues of ecological communication in all spheres of human life, and especially the ecological orientation of the media, are systematized. Environmental communication is understood as communication that does not have a detrimental effect on overall health, does not affect not only physically, but also does not commit acts of violence against the emotional, cognitive, behavioral and communicative spheres of the individual. That is, any verbal or non-verbal means, strategies or tactics of communicative interaction of the media, which contradict the communicative-pragmatic and ethical-speech norms and negatively affect the mental health of a person, can be qualified as non-environmental. According to these criteria of ecological and non-ecological communication, the analysis of the language of the Ukrainian media during the epidemic COVID-19 was carried out. It has been proven that communicative tactics of intimidation, speculation of guilt, use of provocative and uninformative headlines, use of dysphemisms, pejorative expressions, slogans, manipulative techniques and negative emotionally expressive units cause

an “environmental catastrophe” in the information environment. The analysis will expand scientific knowledge about the ecology of language, the criteria of ecological communication, the principles of environmental media and cases of violation of communicative interaction.

Key words: *ecocontrol, ecolinguistics, communication, media, method of one information day, pandemic, principles of ecology.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства особливого значення набуває потреба в екоконтролі, що охоплює не лише природоохоронну діяльність, а й стосується всіх сфер життєдіяльності людства. Пріоритетним завданням сучасних гуманітарних наук стало врегулювання комунікативної взаємодії та забезпечення екологічності спілкування, що не матиме шкідливого впливу на здоров'я людини та її психоемоційний стан. Особливої гостроти набувають проблеми екологічної комунікації в умовах зростання невизначеності перспектив взаємодії людини і природи (зміни клімату, стихійних лих, епідемій тощо). Сучасна світова лінгвістика значну увагу приділяє екологічним проблемам мови та мовлення. Набули актуальності лінгвістичні студії взаємодії мови із середовищем, які сформуливали новий науковий напрям – еколінгвістику, що спрямована на розгляд мови як складової частини системи взаємного існування людини, суспільства і природи (Селіванова 2006: 138).

Еколінгвістика аналізує мовлення як цілісну інтегровану систему, визначає особливості співфункціонування у мовленні різнокодових засобів комунікації у взаємодії з мовленнєвим оточенням, досліджує мовне середовище у широкому історичному, соціополітичному, культурному контексті з урахуванням змін, що постійно відбуваються в суспільстві та свідомості людей (Раду, 2013: 195). Важливим постулатом еколінгвістики є те, що вираження всіх сфер особистості через семіотику та семантику вербальної та невербальної мови є найважливішим екологічним, лінгвістичним та валеологічним фактором, що визначає якість комунікації та якість життя загалом (Волкова, 2012: 5). Вплив слова, особливо емоційно-експресивно-оцінного на фізичний та емоційний стан людини доведено фізіологами та психоневрологами (Киселюк, 2018: 5). Слово фіксує подальший розвиток суспільства і робить можливим його майбутній прогрес. Світові та вітчизняні еколінгвісти приділяють особливу увагу питанням екологічної комунікації в усіх сферах життєдіяльності людини, а особливо екологічній спрямованості медіа. Усе більшої актуальності набуває потреба в розвитку медіакомунікацій екологічного спрямування, що передбачає створення і впровадження гуманно орієнтованих комунікативних технологій.

Аналіз досліджень. Для визначення екологічності комунікативної взаємодії С. Іонова пропонує використовувати поняття позитивного індексу емотивності, тобто дотримання етичних та емотивних норм використання мови (Іонова, 2010: 88), оскільки відсутність належної емоційної та емотивної компетенції комунікантів призводить до ураження не лише раціональної, але й чуттєвої сфери адресата навіть у разі сприйняття повідомлень суто інформаційного характеру. Н. Панченко, розвиваючи проблемне поле еколінгвістики, визначає поняття «екологічна комунікація» як спілкування, що не має шкідливого впливу на здоров'я людини, її психоемоційний стан (Панченко, 2013: 375). Н. Киселюк, досліджуючи вплив емоцій на екологічність спілкування, довела, що до проблемного поля еколінгвістики належать не лише естетичність та етичність спілкування, але й спрямованість на шкоду або користь для психологічного, а іноді і фізичного стану людини, тобто екологічна комунікація має не лише мовноохоронну, а й здоров'яохоронну (терапевтичну) функцію (Киселюк, 2018: 5). М. Загідулліна розглядає екологічну комунікацію через поняття «зелена лінгвістика», що є частиною еколінгвістичної проблематики. Концепт «зеленої лінгвістики» мислиться як метафора, заснована на поширенні визначення «зелений» у значенні «екологічний» дотично до різних сторін людської діяльності (від «зеленої політики» до «зеленого університету»). Це означає в загальному вигляді формування ноосферного мислення та спроби побудови соціальної реальності, заснованої на принципах сталого розвитку, коли дотримується баланс між живими і соціальними системами. У найзагальнішому сенсі «зелена лінгвістика» зосереджена на вивченні концептів екології в свідомості та мові (Загідулліна, 2016: 9). «Зелена лінгвістика» як частина еколінгвістики переглядає поняття «сміття» в мові, норми й аномалії в мовних процесах, спираючись на принципи мовної різноманітності в межах однієї мови.

У найширшому розумінні екологічна комунікація розуміється як спілкування, що не завдає шкідливого впливу на здоров'я загалом, не зачіпає не лише фізично, а й не вчиняє насильницьких дій щодо емоційної, когнітивної, поведінкової та комунікативної сфер особистості (Тараненко,

2019: 292). Та незважаючи на значну розбудову проблемного поля екологічної комунікації, у сучасній науці бракує чіткого визначення поняття «екологічна інформація» та «екологічна комунікація», розмежування принципів екологічності чи неекологічності спілкування, алгоритмів дослідження екологічності міжособистісної взаємодії та методів її гармонізації.

Мета статті – вивчити стан наукової розбудови проблеми екологічної медіакомунікації, визначити принципи екологічності чи неекологічності мови медіа, проаналізувавши мову засобів масової комунікації під час пандемії.

Виклад основного матеріалу. Медіакомунікації – це процес створення, трансляції, обміну інформацією в особистому, груповому, масовому форматі різноманітними каналами за допомогою різних комунікаційних засобів (вербальних, невербальних, аудіальних, візуальних та ін.). П. Віріліо пише, що інтерактивність, стрімкість і повсюдність медіа у реальному часі як умови й ознаки сучасного інформаційного обміну, коли миттєва доставка новин, їхній «шоковий ефект» важливіші за зміст повідомлення, спричиняють небезпеку вибуху «інформаційної бомби» з можливими катастрофічними наслідками. У зв'язку з цим виникає потреба застосування масштабних системних заходів – встановлення системи соціального стримування та впровадження «автоматичних запобіжників» для запобігання перегріву, тобто розщеплення соціального ядра націй (Вириліо, 2002: 86–87). Н. Джинчарадзе вбачає серед таких «запобіжників» формування певного інформаційного середовища, яке допомагає індивіду найкраще зрозуміти навколишній світ, впливає на формування відповідного способу життя, формує так звану «екологічну мову», що є зрозумілою і притаманною всьому суспільству (Джинчарадзе, 2005: 84). Мірою екологічної якості інформації є її соціальний характер, лінгвістичні та історичні аспекти, причому основним прагматичним поняттям (концептом) екології інформації є поняття інформаційного забруднення. Отже, основним завданням інформаційної екології є гармонізація відносин між людьми й технологіями, захист і збереження інформації шляхом увиразнення можливостей та обмежень у процесі реалізації різних способів комунікативної взаємодії. Екологічне спілкування полягає не лише в умінні адекватно кодувати та декодувати інформацію, а й у вмінні підтримувати позитивний емоційний стан партнера у комунікації, піклуванні про його психоемоційне здоров'я. Оскільки у кожного з комунікантів є власна прагматика одного й того ж слова,

то не викликає сумніву той факт, що оптимізації спілкування заважає неконгруентність прагматики мовця (інтенціональної інтенції) та прагматики слухача (термінальної інтенції), а неконгруентна прагматика викликає емоційний дисонанс, некооперативність та неуспішність комунікації. Тобто будь-які вербальні чи невербальні засоби, стратегії чи тактики комунікативної поведінки, що суперечать комунікативно-прагматичним та етико-мовленнєвим нормам та негативно впливають на психічне здоров'я людини, можуть бути кваліфіковані як неекологічні. Таким чином, негативні емоції (роздратування, гнів, злість, ненависть тощо), які виникають під час неконгруентної прагматики комунікантів, є причиною різноманітних комунікативних невдач, а отже, і конфліктів. Під час неекологічного спілкування комуніканти свідомо здійснюють негативний вплив на емоційну, когнітивну, поведінкову та комунікативну сфери особистості. Вплив на емоційну сферу особистості комунікативного партнера досягається через емоційний тиск, погрози, залякування, приниження, образу жертви та її близьких, ігнорування, нехтування, відкидання, лайку, знецінення почуттів жертви, звинувачення тощо. Когнітивну сферу особистості зачіпають знеціненням інтелекту адресата та спробами переконати адресата в його психологічній неадекватності. Нормальний прояв поведінкової сфери особистості блокується примусом, заборонами, тотальним контролем, ізоляцією, відкиданням, переслідуванням та загрозою покарання за певні дії. Негативний вплив на комунікативну сферу досягається через обмеження кола спілкування, контроль усіх комунікацій, критику, лайку, відсутність позитивних моментів у спілкуванні. На думку В. Шаховського, критерії неекологічного спілкування є більш диференційованими, оскільки все негативне отримує в мові детальнішу репрезентацію (Шаховский, 2008: 65). Наслідки неекологічного спілкування можуть надовго закарбуватись в емоційній пам'яті адресата і навіть спричинити шкоду його здоров'ю, оскільки, як відомо, слово має як цілющу, так і руйнівну дію.

В. Брильова, М. Шамне, О. Шовгенін та інші еколінгвісти працюють над створенням алгоритмів еколінгвістичного моніторингу, що дадуть змогу виявляти принципи екологічності чи неекологічності комунікації. Ними здійснено масштабне теоретичне обґрунтування методів та алгоритмів еколінгвістичного моніторингу, низка вимірів мовного простору (в тому числі метарозмітка даних за принципами корпусної лінгвістики) (Шамне, 2010), однак підсумки

практичного блоку цієї роботи не висвітлені у відкритих іншим дослідникам джерелах. Отже, допоки процедура комплексного еколінгвістичного моніторингу не висвітлена досить та не апробована науковою спільнотою, будемо користуватися наявними перевіреними методами. Для визначення рівня екологічності медіапростору нами вибрано метод «одного інформаційного дня», який передбачає збір інформаційних повідомлень медіа за один календарний день та їх аналіз. Матеріалом для дослідження стали стрічки новин основних засобів масової комунікації 18 березня 2020 року. Це час початку запровадження в Україні карантину через епідемію COVID-19, тому більшість українців сліdkували за новинами. За результатами дослідження, проведеного ГО «Інститут Масової Інформації» у 17 загальнонаціональних медіа у березні 2020 року, виявлено, що загалом онлайн-медіа поставилися відповідально до висвітлення ситуації з коронавірусом, і рівень конструктиву в новинах був достатнім (ІМІ, 2020). Однак ми проаналізуємо заголовки та тексти новин на відсутність цілеспрямованого негативного впливу на емоційну, когнітивну, поведінкову та комунікативну сфери особистості через мову медіа, адже вони є потужною зброєю безпосереднього впливу на розум та волю людей, формування їхніх переконань.

Почнемо з аналізу екологічності подання інформації на офіційному сайті Міністерства охорони здоров'я України (<https://moz.gov.ua/>), який став взірцем інформаційного ресурсу під час пандемії. Дотримуючись вимог офіційно-ділового стилю української мови, прес-служба МОЗУ:

– утримується від використання емоційної лексики та оцінних суджень;

– подає статистичні дані, що не порівнюються та не аналізуються;

– наприкінці інформаційного повідомлення дає рекомендації про те, як захиститися від вірусу, та запевняє, що «стрімке зростання хворих не означає, що захворієте саме Ви».

Офіційну статистику уражених COVID-19 із сайту МОЗУ журналісти взяли інтерпретувати по-різному. Інформаційне агентство УНІАН (<https://www.unian.net/>) 18 березня 2020 року на своїх ресурсах також оприлюднило статистику підтверджених випадків захворювання. У випадку із зараженими використано ідіому *стрімка зростає*, із померлими – *кількість зростає*. Про тих, хто одужав від хвороби, вказана лише кількість (яка, відповідно, також пропорційно збільшилася). Натомість сайт Укрінформ ([\[ukrinform.ua/\]\(https://www.ukrinform.ua/\)\) уникає згадок про померлих та формулює повідомлення про статистику поширення вірусу в такій послідовності: кількість заражених – кількість осіб, що одужали – кількість померлих: *Станом на ранок 18 березня 2020 року у світі зафіксовано 198601 випадок зараження коронавірусом, з них 82779 осіб одужали, 7988 померли*. Такий формат новини видається більш логічним навіть не через позитивне спрямування та піклування про емоційний стан населення, а через повідомлення кількості: від більшої до меншої.](https://www.</p></div><div data-bbox=)

Соціальний психолог О. Покальчук на сайті Укрінформ зауважує: якщо лікарі відповідають за стримування поширення вірусу, то журналісти несуть цілковиту відповідальність за стримування психологічної пандемії. Слово є потужною енергетичною сутністю, що здатна мотивувати людину на соціальне конструювання або ж соціальну деструкцію. Негативний вплив на емоційну сферу особистості здійснюється через механізми залякування. Одним із найсильніших екзистенціальних страхів людства є страх смерті, тому медіа слід бути обережнішими у використанні лексики зі значенням «смерть». 18 березня 2020 року у програмі «Сьогодні. Новини» та телеканалі «Україна» (<https://www.youtube.com/channel/UCgdCCWYjIluJwT1M-jGgtpw>) за перші 30 секунд ефіру лексеми із семою «смерть» прозвучали чотири рази (*двоє людей померли; померла два дні тому; смертельний вірус поширився; вірус забрав життя*), що, безумовно, здійснило потужний негативний вплив на емоційну сферу особистості глядачів. Натомість журналісти сайту Укрінформ свідомо уникають дієслова «померли», подекуди замінюючи його евфемізмами *не впоралися з хворобою, не подолали хворобу*. Піклуючись про емоційний стан споживачів інформації деперсоніфікують повідомлення про смерть: *два випадки виявилися смертельними; зареєстрували одну смерть*.

Тактики залякування дотримуються журналісти Інформаційного агентства УНІАН. У стрічці новин, окрім заголовків, журналісти використовують виділення (жирним шрифтом або підкресленням) «ключових» слів, 18 березня основними концептами стали такі: *небезпека, значні затори, черги, ввели обмеження, закритий термінал, режим надзвичайної ситуації, скасовано*, що свідчить про когнітивне спотворення інформації в бік більшого драматизму. Провокативні й малоінформативні заголовки, що лише загострюють соціальну напругу, використовує сайт Знай.юа (<https://znaj.ua/>), наприклад: *Київ*

паралізований, метро зачинено, транспорт не справляється – кадри карантинного постапокаліпсису! Коронавірус косить дітей? У Львові терміново госпіталізували двох малюків, медики мовчать. Помирайте вдома! З лікарень Києва викинули хворих українців з «неправильними» цифрами у паспорті! Тікайте з метро! Кличко зробив екстрену заяву, про кийвську підземку можна забути. Такі заголовки медіа з дисфемізмами (медики мовчать), пейоративними виразами (викинули хворих), лозунговими висловами (тікайте з метро) та експресивно-виразними одиницями (помирайте вдома) спотворюють інформацію, створюють емоційний тиск, лякають заборонами та тотальним контролем, спекулюють на темах смерті та здоров'я дітей. Неєкологічні заголовки володіють високим маніпулятивним потенціалом.

Відсутність позитивних моментів в інформації, що сприймає людина, негативно відбивається на комунікативній сфері особистості. Коли заголовки новин рясніють повідомленнями про померлих від коронавірусу, телеканал «Прямий» (<https://rgm.ua/>) сфокусував увагу глядачів на ситуації на Донбасі, а також на превентивних заходах, яких дотримуються власники та продавці продуктових магазинів, водії громадського транспорту. Сайт Укрінформ 18 березня розмістив новину про те, що в Ірані 103-річна жінка одужала від коронавірусу. У випуску ТСН на каналі «1+1» (<https://www.youtube.com/channel/UCXoJ8kY9zpLBEz8saaT3ew>) від 18 березня 2020 року також присвятили декілька хвилин ефірного часу позитивній новині «Пінгвіни на волі»: у закритих на карантин зоопарках США пінгвінів, що люблять увагу, відпустили гуляти поверхами. Сайт Hromadske

(<https://hromadske.ua/>) зібрав добірку мемів та опублікував матеріал «Як світ мириться з коронавірусними обмеженнями: меми про роботу з дому та пікап по-новому».

Отже, принцип екологічності життя не обмежується лише сферою природоохоронної діяльності, він поширюється й на життя людини у сучасному інформаційному просторі. Нині з'являються дослідження екологічного мислення, екологічної свідомості, екологічної культури загалом, оскільки культурне середовище настільки ж цінне для духовного життя людини, її моральної самодисципліни та соціальності, як і природне, біологічне середовище. Проаналізувавши рівень екологічності мови медіа методом одного інформаційного дня, визначимо, що прагнення ЗМК урізноманітнити виклад інформації, вплинути на емоції читачів чи глядачів, викликавши співчуття, страх, гнів, зневагу тощо має не виходити за межі екології інформаційного простору. Комунікативні тактики залякування, спекулювання почуттям провини, використання провокативних та неінформативних заголовків, вживання дисфемізмів, пейоративних виразів, лозунгових слів, маніпулятивних технік та негативних емоційно-експресивних одиниць спричиняють «екологічну катастрофу» в інформаційному середовищі суспільства. Еколінгвістичне дослідження мови медіа під час пандемії є ще одним кроком на шляху до наукового обґрунтування поняття «екологічна комунікація», визначення критеріїв екологічного спілкування та процедури еколінгвістичного моніторингу. Однак проблема дотримання принципів екологічності діяльності медіа залишається відкритою та потребує подальшого опрацювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вирилю П. Информационная бомба. Стратегия обмана. Москва : «Гнозис», 2002. 192 с.
2. Волкова Я. А. Коммуникативная личность в ценностных параметрах неэкологического общения. *Известия Волгоградского государственного педагогического университета*. Волгоград, 2012. Вып. 8(72). С. 4–7.
3. Джинчарадзе Н. Г. Основи філософії культури. Київ : Знання України, 2005. 202 с.
4. Загидуллина М. В. Эколингвистическая концепция медиапространства. Рафтинг–2016: доклады и обсуждения. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ekolingvisticheskaya-kontseptsiya-mediaprostranstva/viewer>
5. Інститут масової інформації. Як онлайн-медіа висвітлюють COVID-19. Моніторинг ІМІ. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/yak-onlajn-media-vysvitlyuyut-covid-19-monitoryng-imi-i32341> (дата звернення: 18.08.2020).
6. Ионов С. В. Основные направления эколингвистических исследований: зарубежный и отечественный опыт. *Вестник Волгоградского государственного университета*. Волгоград, 2010. № 1(11). С. 86–93.
7. Кислюк Н. Вплив емоцій на екологічність спілкування (на матеріалі сучасного англомовного дискурсу). *Молодий вчений*. 2018. № 3.2. С. 5–8.
8. Панченко Н. Н. Экологичность коммуникации сквозь призму достоверности информации. *Эмотивная лингвоэкология в современном коммуникативном пространстве*. Волгоград : «Перемена», 2013. С. 374–388.
9. Раду А. Мовна екологія: напрями та проблеми дослідження. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. Київ, 2013. № 27. С. 191–197.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
11. Тараненко К. В. Кургуазна стратегія мовленнєвої поведінки комунікативного садиста. *Психолінгвістика*. Переяслав-Хмельницький, 2019. № 25 (2). С. 290–306.

12. Шамне Н. Л., Шовгенин А. Н. Теоретические основы построения алгоритма эколлингвистического мониторинга. *Вестник Волгоградского государственного университета*. Волгоград, 2010. № 2(12). С. 153–161.
13. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций. Москва : Гнозис, 2008. 416 с.
14. Capurro R. Towards an information ecology. *Information Quality : Proceedings of the International seminar*. London : Taylor Graham, 1990. Pp. 122–139.

REFERENCES

1. Virilio, P. (2002). *Informacionnaja bomba. Strategija obmana* [Information bomb. Deception strategy.]. Moscow: "Gnozis". 192 s. [in Russian].
2. Volkova, Ja. A. (2012). *Kommunikativnaja lichnost' v cennostnyh parametrah nejekologichnogo obshhenija*. [Communicative personality in the values of non-environmental communication]. Proceedings of the Volgograd State Pedagogical University. Pp. 4–7 [in Russian].
3. Dzhyncharadze, N. H. (2005). *Osnovy filosofii kultury*. [Fundamentals of philosophy of culture]. Kyiv: Knowledge of Ukraine. 202 p. [in Ukrainian].
4. Zagidullina, M. V. *Jekolingvisticheskaja koncepcija mediaprostranstva*. [Ecolinguistic concept of media space]. Rafting-2016: reports and discussions. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/ekolingvisticheskaya-kontseptsiya-mediaprostranstva/viewer> [in Russian].
5. Institute of Mass Information. *Online media visibility of COVID–19. Monitoring IMI*. Retrieved from: <https://imi.org.ua/monitorings/yak-onlajn-media-vysvitlyuyut-covid-19-monitoring-imi-i32341> [in Ukrainian].
6. Ionova, S. V. (2010). *Osnovnye napravlenija jekolingvisticheskikh issledovaniy: zarubezhnyi i otechestvennyi opyt*. [The main directions of ecolinguistic research: foreign and domestic experience]. Bulletin of the Volgograd State University. No. 1(11). Pp. 86–93 [in Russian].
7. Kyseliuk, N. (2018). *Vplyv emotsii na ekolohichnist spilkuвання (na materialy suchasnoho anhlo-movnoho dyskursu)*. [Influence of emotions on ecological communication (on the material of modern English discourse)]. A young scientist. No. 3.2. Pp. 5–8 [in Ukrainian].
8. Panchenko, N. N. (2013). *Jekologichnost' kommunikacii skvoz' prizmu dostovernosti informacii*. [Emotive linguoecology in the modern communicative space]. Volgograd. Pp. 374–388 [in Russian].
9. Radu A. (2013). *Movna ekolohiia: napriamy ta problemy doslidzhennia*. [Language Ecology: Directions and Problems of Research]. Humanitarian Education in Technical Universities. No. 27. Pp. 191–197 [in Ukrainian].
10. Selivanova, O. O. (2006). *Modern linguistics: terminological encyclopedia*. Poltava: Dovkilla-K. 716 p. [in Ukrainian].
11. Taranenko, K. (2019). *The Courtly Strategy of Speech Behavior of a Communicative Sadist*. *Psycholinguistics*. Vol. 25, Iss. 2. Pp. 290–306 [in Ukrainian].
12. Shamne, N. L., Shovgenin, A. N. (2010). *Teoreticheskie osnovy postroenija algoritma jekolingvisticheskogo monitoringa*. [Theoretical foundations for constructing an algorithm for ecolinguistic monitoring]. Bulletin of the Volgograd State University. No. 2(12). Pp. 153–161 [in Russian].
13. Shahovskij, V. I. (2008). *Lingvisticheskaja teorija jemocij* [Linguistic theory of emotions]. Moscow: Gnozis. 416 p. [in Russian].
14. Capurro, R. (1990). *Towards an information ecology*. Proceedings of the International seminar